

עמק השבוע

ג'רין סד

שנה ב

פרשת במדבר תשפ"ה ודומים שאהיה

עיונים וביאורים במהות הימים בשבוע הבא
מאת הרב ג'רין ראובן מלך שווארץ שליט"א
מחבר סדרת הספרים גינת ראובן, עמקי ראובן, מנחת ראובן ומעיינות ראובן

קריאת פרשת במדבר לפני חג השבועות

ויהיה לו פתחון פה לשטן לקטרג ח"ו [לבוש].
עכ"ל. הרי לפי הלבוש אין קשר כלל בין
"מנו" ל"עצרו", ורק קרינת במדבר לפני שבועות
כדי להפסיק בין בחוקותי לשבועות. אבל
מהא שיש לזה "סימן" מיוחד בשו"ע, "מנו
ועצרו", אפשר דמשמע שיש בהם קשר
מיוחד. וצ"ב מהו הקשר. וצ"ע.

שלא יקראו הקללות סמוך ליום הדין ויהיה
לו פתחון פה לשטן לקטרג ח"ו. עכ"ל. וכ"ה
בביאור הלכה שם וז"ל לעולם קורין וכו'
קודם עצרת כדי שלעולם תפסיק בפרשה
הזאת בין פ' בחוקותי שיש בה קללות התוכחה
ובין חג השבועות שהוא יום הדין על פירות
האילן שלא יקראו הקללות סמוך ליום הדין

עיין בשו"ע או"ח סימן תכ"ח ס"ד דאיתא
וז"ל לעולם קורין וכו' פרשת במדבר סיני
קודם עצרת וכו', וסימן וכו' מנו ועצרו. עכ"ל.
ועיי"ש בלבוש דאיתא וז"ל הטעם שעשו
סימן הזה, כדי שלעולם תפסיק הפרשה הזאת
בין פרשת בחוקותי שיש בה קללות התוכחה
ובין חג השבועות, שהוא יום הדין על הפירות,

יציאת הזיקא בערב חג השבועות

ל"ח דאיתא וז"ל שלא להקיז דבערב שבועות
יצא שד דשמו טבוח ואלו לא קיבלו ישראל
את התורה הוי טבח להי לברייתו ולדמייהו
וגזרו רבנן על כל עיו"ט משום ערב שבועות
וכו'. עכ"ל. הרי דהמ"ב לא כתב בלשון הווה
כלשון הגמ' "נפיק ביה זיקא", אלא כתב
בלשון עבר "יצא שד". וצ"ע בזה.

הוי סכנה להקיז דם, וא"כ מבואר להדיא
שבכל שנה יש קבלת התורה בחג השבועות,
ואינם דברי אגדה בעלמא, אלא יש בזה נפק"מ
לדינא ממש, דהוי סכנה להקיז דם.
אולם עיין ברמ"א באו"ח סי' תס"ח ס"י
דאיתא וז"ל ונהגו שלא להקיז דם בשום
עיו"ט ואין לשנות, עכ"ל, ועיי"ש במ"ב ס"ק

עיין במס' שבת דף קכט ע"ב דאיתא מעלי
יומא טבא חולשא (אם מקיז דם) מעלי יומא
דעצרתא סכנתא וגזרו רבנן אכולהו מעלי
יומא טבא משום יומא טבא דעצרת דנפיק
ביה זיקא ושמייה טבוח דאי לא קבלו ישראל
תורה הוו טבח להו לברייתו ולדמייהו. והנה
מבואר בגמ' שבכל שנה הזיקא יוצא ולכך

האם ערב שבועות היא התחלת זמן קצירת חטים

ישראל היה בשבטו, וזהו אומרו בן חמישי
לרמוז אל חמשה חומשי תורה. עכ"ל. הרי
מפורש ד"קצירת חטים" מתחיל מיום ה'
סיון ערב שבועות.

ועיין בס' ירמי' פרק ה' פסוק כ"ד דכתיב
"ולא אמרו בלבבם נירא נא את ד' אלקינו
הנתן גשם וירה ומלקוש בעתו שבעת חקות
קציר ישמר לנו", ופרש"י שבועות חקות
קציר שבעה שבועות שחקק לנו בהן שתי
חוקות קציר חק העומר וחק שתי הלחם
ישמר לנו שיהא הקציר בזמנו. עכ"ל. ומשמע
מדברי רש"י דגם קצירת השתה"ל היא חק
קציר בתוך השבועות, (וקצירת העומר היא

מתן תורה, כי אין ספק שלא תדבר התורה
ותאמר סימן זה על קציר חטים משולל
מצוה, רק על ימי קציר חטים המצויים מאתו
יתברך, וכן קציר חטים עולה במספר קטן
כמספר ליל שבועות, ולפי זה, הלילה שאמרה
רחל היא ליל שבועות, ובוה מצאתי ראיתי
טוב טעם אל מאמר רחל באומרה לכן ישכב
עמך מה ההטבה הגדולה הזאת האם יחסר
ללאה לילה אחרת, אך דבר גדול דברה לה
לכן ישכב עמך הלילה כי בכל מקום אומר
הלילה הזה כד"א הוא הלילה הזה לה' וכאן
אין אומר הזה, לרמוז ישכב עמך הלילה
עצמו, הוא זכות הלילה, שהוא ליל רצון של
מתן תורה, ועל כן יצא ישכב שכל תורת

עיין בפרשת כי תשא דמבואר דחג השבועות
הוא "בכורי קציר חטים", ומשמע דתחילת
קצירת חטים היא בחג השבועות. אולם
פשיטא דאין תחילת הקציר בפועל בחג
השבועות עצמה, דאסור לקצור ביו"ט, אלא
בע"כ דתחילת הקצירה בפועל היא סמוכה
ליו"ט, ויל"ע אי היינו בערב שבועות או
במוצאי שבועות.

ועיין באלשיך בספר תורת משה על בראשית
פ"ל פסוק י"ד דאיתא וז"ל ובוה יתכן כי זה
מאמר הכתוב וילך ראובן כימי קציר חטים
הוא ערב שבועות שאנו מצויים לקצור חטים
באופן שהלילה הוא ליל שבועות הוא ליל

ביום א' של השבעה שבועות וקצירת שתי הלחם היא ביום אחרון של השבעה שבועות.) וא"כ חזינן דתחילת קצירת חטים היא בערב שבועות וכן"ל.

אולם יש מקורות אחרות דמשמע מהן לכאורה דתחילת הקצירה היא במוצאי שבועות, דעיין במסכת חגיגה דף יז ע"ב דאיתא דבי רבי אליעזר בן יעקב תנא אמר קרא וקראתם ובקצרכם איזהו חג שאתה

קורא וקוצר בו הוי אומר זה חג עצרת אימת אילימא ביום טוב קצירה ביום טוב מי שרי אלא לאו לתשלומין וכו' וריש לקיש אמר וחג הקציר איזהו חג שאתה חוגג וקוצר בו הוי אומר זה עצרת אימת אילימא ביום טוב קצירה ביום טוב מי שרי אלא לאו לתשלומין. ולפי דבי ראב"י ולפי ר"ל לכאורה מבואר דהקצירה המיוחדת היא אחרי שבועות, בימי התשלומין. ועד"ז עיין בירושלמי חגיגה פ"ב ה"ד דאיתא כתוב אחד אומר וחג הקציר

בכורי מעשיך וכתוב אחר אומר כל מלאכת עבודה לא תעשו א"ר חנניה כיצד יתקיימו שני מקראות הללו בשעה שהוא חל בחול את חוגג ושבת ובשעה שהוא חל בשבת למחר את חוגג וקוצר א"ר יוסי בי רבי בון ובלבד שיבלים לעיסתו. ועיין בחזקוני בפ' אמור דאיתא וז"ל ובקצרכם את קציר וגו' לפי שמעצרת ואילך עיקר הקציר והתחיל לדבר מעצרת שהוא תחלת הקציר הזכיר כאן לקט ופאה. עכ"ל. וצע"ע בזה.

בעצרת נידונים על פירות האילן

הנה מבואר מדברי הלבוש הנ"ל שיש נפק"מ לדינא מהא דבעצרת נידונים על פירות האילן. ועיין גם במג"א בס' תצ"ד ס"ק ה' דאיתא וז"ל נוהגין להעמיד אילנות בבה"כ ובבתים ונ"ל הטעם שיזכירו שבעצרת נידונין על פירות האילן ויתפללו עליהם. עכ"ל.

והנה יש להעיר שכשהמ"ב הביא דברי המג"א כתב וז"ל נוהגין להעמיד אילנות בבהכ"ס ובבתים זכר שבעצרת נדונו על פירות האילן. עכ"ל. הרי דהמ"ב שינה מלשון המג"א, שכתב "זכר" במקום "שיזכירו" וכתב "נדונו" במקום "נידונין".

ולכאורה משמע מהמ"ב שרק בעבר היו נידונים על פירות האילן בשבועות, ולא בזה"ז, וזה מתאים עם הא דהעירוני דהמ"ב גם השמיט התיבות "ויתפללו עליהם". וצע"ע בכ"ז.

ענין מיוחד ללמוד "הלכות שתי הלחם" בעצרת

עיין בסוף מסכת מגילה דאיתא תנו רבנן משה תיקן להם לישראל שיהו שואלין ודורשין בעניניו של יום הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות חג בחג. ולכאורה משמע שיש הלכות מיוחדות לכל יו"ט שאינן נוהגות בשאר יו"ט. והנה בשלמא בפסח וסוכות יש בהו הלכות רבות כנודע, אבל מה הם ההלכות המיוחדות לעצרת.

וז"ל כתב ב"י דמאי דקאמר בהלכות פסח בפסח וכו' היינו לדרוש בטעמים שעבורם נצטוינו במועד ההוא וכו' אכן מלשון רש"י (מגילה לב ע"א ד"ה וידבר) והר"ן (שם יא ע"ב סוד"ה עשרה) מבואר שעל ההלכות והדינין השייכין למועד בזמנו קאמר וכן בעצרת שייכים דינים מיוחדים בהבאת שתי הלחם וקרבתיו. עכ"ל. ולפי הב"ח יל"ע האם האי ענין לדרוש הלכות עצרת בעצרת, דהיינו

לדרוש בהלכות הבאת שתי הלחם, נוהג אפילו בזמן הזה. וצע"ע בזה. ועיין בכף החיים על או"ח סימן תצ"ד ס"ק ל"ג דאיתא וז"ל מה טוב לעסוק בפרשת שתי הלחם ביום ראשון דשבועות והוא בפרשת אמור מפסוק וספרתם לכם וכו' עד פסוק וקראתם, ויאמר אחר כך רבון וכו', הגהות יש נוחלין, פתחי עולם אות ו'. עכ"ל.

עשיית זכר לשתי הלחם בחג השבועות

הנה עכ"פ יש אופן להשתייך להקרבן שתי הלחם בזמן הזה, דהרי יש מקורות בקדמונים ובפוסקים שיש ענין מיוחד לעשות "זכר לשתי הלחם" בחג השבועות.

עיין בספר כל בו סימן נ"ב דאיתא וז"ל נהגו לאכול דבש וחלב בחג שבועות מפני התורה שנמשלה לדבש וחלב כמו שכתוב (שיר השירים ד': י"א) דבש וחלב תחת לשונך, ונהגו בכל ישראל גם כן לשום במצה זפר"ן והטעם לפי שמשמח הלב, גם נהגו הנשים לעשות בשבועות לחם ארוך ולו ארבע ראשים, ונראה לומר כי נמצא המנהג זכר לשתי הלחם הקרב בעצרת, או אפשר מפני

מזל תאומים המשמש בסיון. עכ"ל. וכ"ה בארחות חיים אייר וסיון תפילות ותחנונות ס"ק י"ג. (ראיתי בספ"א שהעיר שתיבות "ו' בסיון אופים לחם ארוך ולו ארבעה ראשים" עולים בגימטריא "מפני מזל תאומים המשמש בו" בדקדוק.) ועיין בשו"ת התשב"ץ ח"א שאלה קל"ד, שלא הסתפק בטעם המנהג, אלא כתב כן בתורת ודאי, שנהגו לעשות הלחם מיוחד הנ"ל דומיא לשתי הלחם. והרבה פוסקים הביאו דברי הני קדמונים, לדוגמא, עיין בחק יעקב בס' תצ"ד ס"ק ט' ובאליהו רבה שם ס"ק י' ובכף החיים שם ס"ק ט' שכולם הביאו דברי הכל בו.

[ויל"ע מהו בדיוק "לחם ארוך עם ארבעה ראשים". ועיי"ש בארחות חיים שאחרי שהזכיר שנהגו לעשות בשבועות לחם ארוך ולו ארבעה ראשים, כתב "כזה", ואחרי המילה "כזה" יש מקום חלק, וכנראה שהיה שם ציור לתאר איך נראה לחם ארוך ולו ארבעה ראשים, אלא שחסר הציור, וא"כ עדיין צל"ע איך נראה לחם ארוך ולו ארבעה ראשים. שו"ר בתשב"ץ שם דאיתא וז"ל זאת היא צורת לחם הפנים לפרש"י ז"ל ומכאן יצא המנהג לעשות לחם בעצרת בצורה כזו, עכ"ל, ויש שם ציור דלחם עם כעין ארבע קרנות. ואפשר דזהו גם הכוונה ד"ארבעה ראשים". והנה לפ"ז נמצא דצורת הלחם הוא מיוסד על הא

דאיתא במס' מנחות דף צו ע"א שתי הלחם ארכן שבעה טפחים ורחבן ד' טפחים וקרנותי' ארבע אצבעות. ולפ"ז גם היה מובן הא דאיתא בכלבו דעושים "לחם ארוך", דהא השתי הלחם היו ארכן שבעה טפחים ורחבן ד' טפחים. אבל אפשר דקשה לומר ד"ארבעה ראשים" היינו "ארבע קרנות". וצע"ע בזה. (עיין בספר לב דוד להחיד"א פל"א דאיתא וז"ל ספר הכלבו וכו' כתב דיש עושים לחם ארוך ובו ארבעה ראשים, ונדחק הרב ליתן טעם, עיי"ש, ולי ההדיוט אפשר לתת טעם למנהג ההוא, דהתורה היא נקראת לחם, וכתב ארוכה מארץ מדה, ולזה עושים לחם ארוך, רומז לתורה ארוכה ורחבה, ובו ארבעה ראשים כנגד פרד"ס שיש בתורה. עכ"ל. והנה אפשר דהחיד"א סובר דאין הכוונה ד"ארבעה ראשים" ארבע קרנות, ולכן סובר דדוחק לומר דהטעם הוא זכר לשתי הלחם, דהרי אם "ארבעה ראשים" היינו ארבע קרנות מהו הדוחק בטעמו של הכלבו.)

ועיין ברמ"א באו"ח סי' תצ"ד דאיתא וז"ל ונוהגין בכמה מקומות לאכול מאכלי חלב ביום ראשון של שבועות, ונ"ל הטעם שהוא כמו השני תבשילין שלוקחים לביל פסח, זכר לפסח וזכר לחגיגה, כן אוכלים מאכל חלב ואח"כ מאכל בשר וצריכין להביא עמהם ב' לחם על השלחן שהוא במקום המזבח, ויש בזה זכרון לב' הלחם שהיו מקריבין ביום הבכורים. עכ"ל. (ועי' בקונטרס זכר למקדש להאדר"ת בעמ' ס"ו שהביא דברי הרמ"א וסיים "היש חיוך מתוק מזה").

[עיין בשו"ת אג"מ או"ח ח"א סימן ק"ס דאיתא וז"ל מש"כ הרמ"א בסי' תצ"ד ס"ג שמה שאוכלין מאכלי חלב בשבועות שהוא כמו השני תבשילין שלוקחין לביל פסח זכר לפסח וזכר לחגיגה וכו' מה שלא תקנו חז"ל גם בשבועות כמו שתקנו לביל פסח הוא משום דשתי הלחם לא היה נאכל אלא לכהנים ולפנים מן הקלעים ולא היה ניכר זה אף בזמן הבית בכל בתי ישראל לכן לא תקנו לעשות זכר שלא היה זה בבתים מעולם אבל עכ"פ יש ללמוד משם דטוב לנהוג כן. עכ"ל.]

הנה הכלבו ודעימי' הזכירו ענין לעשות לחם בצורה מיוחדת דומיא לשתה"ל, ולא הזכירו ענין לעשות שני לחמים, ומאידך גיסא הרמ"א רק הזכיר ענין מיוחד דשני לחמים, ולא הזכיר לעשות לחם בצורה מיוחדת, וכנראה שיש בזה איזה מחלוקת יסודי איך לעשות הזכר לשתי הלחם.

אבל עיין בשו"ע יו"ד ריש סימן צ"ז דאיתא וז"ל אין לשין עיסה בחלב שמא יבוא לאכלה עם הבשר וכו' ואם היה דבר מועט כדי אכילה בבת אחת, או ששינה צורת הפת שתהא ניכרת שלא יאכל בה בשר מותר וכו', הג"ה ולכן נוהגין ללוש פת עם חלב בחג השבועות, גם בשומן לכבוד שבת, כי כל זה מוחשב

כדבר מועט, גם כי צורתן משונה משאר פת. עכ"ל. הרי דהתם מבואר גם ברמ"א שיש להפת דחג השבועות איזה צורה מיוחדת. ועיין בספר תורת חטאת כלל ס' ס"ב דאיתא וז"ל מכאן אנו רואה היתר ג"כ לאותן לחמין שנהגו ללוש בחלב בשבועות ואין בהם איסור כלל מאחר שנשתנה צורתן משאר פת כשעושים אותן ארוכים ולא עגולים כשאר פת ועוד דאפשר דזה מקרי דבר מועט. עכ"ל. אולם חזינן שרק הזכיר שהם ארוכים, ולא הזכיר שיש להו ד' ראשים, ואם היה סובר שיש להו ד' ראשים בודאי היה לו להזכיר זה, דגם עי"ז איכא שינוי צורה.

והנה אם חזינן שיש שיטות שחולקים על הכלבו ודעימי', אפשר שיש איזה סיבה שהם סוברים בדוקא לא לעשות כהכלבו. הנה בזמנינו לא ראיתי נוהגים לעשות כהכלבו, ואפשר דהוא בדוקא וכו"ל.

אולם צ"ב, מה יכול הסיבה בדוקא לא לעשות כהכלבו. והנה אפשר דהסיבה היא דאם עושים לחם בצורת שתי הלחם ואוכלו נראה כעין אוכל קדשים בחוץ. או אפשר שיש בזה איזה סיבה אחרת השייכת למלאכת "כותב" או מלאכת "מוחק" ביו"ט. [עיין בספר שבות יצחק חלק י"ד עמ' רכ"ז דאיתא וז"ל כתב הכלבו נהגו הנשים לעשות בשבועות לחם ארוך ולו ארבע ראשים זכר לשתי הלחם שהקריבו בעצרת, ובספר יוסף אומץ כתב דנהגו בפרנקפורט לעשות מולייתא מחלב או בשר ודמות סולם עם שבע שליבות עליה זכר לשבעה רקיעים שקרע הקב"ה בשעת מתן תורה, מבואר דהעושה פת בדמות סולם אינו כמצייר, וביאר הגרשז"א ז"ל דמיירי באופן שלא מקפידים ביותר על הצורה ולכן לא אסרינן משום כותב, כלומר ס"ל דלעשות סולם שלא בצורה מדוקדקת אלא רק שבע רצועות בצק כעין סולם אינו כמצייר, אלא הוי כתמונת פת נאה דומיא דעושה חלה קלועה, אבל כשמקפידים ביותר על הצורה הוי כעוסק בציור. עכ"ל.]

הנה לפ"ז נמצא דאפשר שיש למנוע מלחדש הנהגה בזמנינו להשתדל לקיים דברי הני ראשונים ופוסקים על ידי עשיית לחם ארוך עם ארבע ראשים, דאפשר דהוי חומרא דאתי לידי קולא.

אבל עיין בספר חג בחג חלק חג השבועות עמ' קכ"א דאיתא וז"ל ויש נוהגין לאפות לשבועות לחם ארוך ולו ד' ראשים זכר לשתי הלחם, כלבו, הובא בחק יעקב תצ"ד ס"ק ט' שכן נהגו הנשים וכו'. עכ"ל. ומשמע דליכא שום חסרון למעשה לעשות כהכלבו. וצע"ע בזה.

הנה בלשון הרמ"א איתא כנ"ל וצריכין להביא עמהם ב' לחם על השלחן שהוא במקום המזבח, ויש בזה זכרון לב' הלחם שהיו מקריבין ביום הבכורים. עכ"ל. והדברים נראים

תמוהים מאד לכאורה, דהרי לא מביאים שתה"ל על המזבח, דהא בפסוק בפ' ויקרא כתיב להדיא "קרבן ראשית תקריבו אתם לד' ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח", וא"כ למה הזכיר הרמ"א הא דהשלחן הוא במקום המזבח. ועיין בזה"ק בפ' תצוה דף קפג ע"ב דאיתא דביומא דשבועות אזמנן נהמא עלאה, דאיהו אסוותא בכלא, ועל דא מקריבין חמץ לאתוקדא על מדבחה, ומקריבין תרין נהמין אחרנין כחדא, וחמץ אתוקדא בנומא דמדבחה. הרי מבואר דמקריבים השתה"ל על המזבח. והרמ"א הביא דברי הזה"ק בתורת העולה ח"ג פנ"ה. ועיין בספר השל"ה הק' מסכת שבועות פרק נר מצוה אות ט' דאיתא וז"ל זה לשון תולעת יעקב דף נ"ח, ודע כי כמו שבראש השנה רצה הקדוש ברוך הוא להשגיח ולדרוש מעשה בני אדם, כי הוא יום הבריאה הראשונה וחידוש העולם, וכמו שתקנו לומר זה היום תחלת מעשיך כדברי רבי אליעזר שאמר בתשרי נברא העולם, כן רצה ביום מתן תורה, שהוא מורה על חידוש העולם להשגיח ולדרוש על מעשה העולם ולדון על פירות האילן, כדאיתא בפ"ק דר"ה בארבע פרקים העולם נידון וכו', בעצרת על פירות האילן, וכבר ביארנו כי הפירות ההם הנשמות הפורחות מאילנו של הקב"ה, והעולם נידון ביום זה על התורה שנתנה בו שבטלו עצמם ממנה, והוא אמרם על פירות האילן בלא השלימם בתורה ובמצות כראוי, ועוד ירמוז היום הקדוש הזה אל העולם שאחר התחייה, שאז יתענגו בני העולם ההוא בגוף ובנפש יחד מן הסעודה השכלית המעותדת להם, כמו שהיה מתענג אדם הראשון בגוף ובנפש קודם שחטא, כי אז יחזור העולם לשלמותו הראשונה, ולדוגמא זו בא הקרבן ביום זה חמץ ומצה, חמץ כנגד הגוף ומצה כנגד הנפש, והחמץ והמצה קריבים יחד על גבי מזבח, גם הנפש והגוף יתענגו יחד בעדן העולם ההוא, שהוא זיו השכינה שמצינו למשה ואליהו. עכ"ל. הרי שוב מבואר דמקריבים השתה"ל על המזבח. אבל המפרשים תמהו מאד על דברי הזה"ק והתולע"י מפסוק מפורש הנ"ל.

ועיין בספר גבורות שמונים אות נ"א דאיתא וז"ל ועיין בשו"ת לחמי תודה למהר"י באסאן ז"ל בסי' ט"ז שכתב שם על דברי הזה"ה פרשת תצוה וכו' וז"ל ודקשיא ליה למר הא דספר הזה"ה וכו' דביומא דשבועות מקריבין חמץ לאתוקדא על מדבחה דהא שתי לחם נאכלין היו לכהנים הא ודאי קושיא היא והרמ"ז זלה"ה עמד עליה כו' ולענד"נ דברים כפשוטן כו' ופירוש הענין מתבאר ממה שכתוב קרבן ראשית תקריבו אותם לד' וגו' דבשתי הלחם מיירי קרא וקאמר בהדיא דשתי הלחם קרבן ניהו ומקריבין אותם לד' והיינו דמניפין אותן עם חזה ושוק של שני כבשים כו' והן נאכלין לכהנים כשאר הבשר משלחן גבוה

וכיון דהושוו ב' אכילות אכילת מזבח ואכילת כהנים (עין חולין דף פא ע"ב ומנחות דף י"ז) **הוי ליה כאלו איתוקדו על מדבחה וכו'**, הנה שכתב ז"ל דמה שהזוהר אומר על השתי הלחם דהם קריבין לאתוקדא על מדבחה הכוונה על אכילת הכהנים דאכילת הכהנים היא הנקראת שריפה על המזבח מפאת היות אכילתם משלחן גבוה והוי ליה אכילתם מפאת

זה אכילת מזבח ממש וע"כ קרי לה הזוהר לאתוקדא על מדבחה כאילו היתה אכילת מזבח ממש ויש לסברא זאת עוד קריין סגיאין ואין מקום האסף פה. עכ"ל. הרי מבואר דאכילת שתה"ל היא כשריפה על המזבח, וא"כ מבואר למה הרמ"א הוצרך לומר דשלחן דומה למזבח, דאכילה דידן היא כאכילת הכהנים, ואכילת הכהנים היא כאילו הקריב

על המזבח, ואיפה יש לן מזבח, לזה ביאר הרמ"א דשלחן דידן הוא כמזבח. הנה לפ"ז נמצא דעשיית הזכר לשתי הלחם אליבא דהרמ"א טעון "שלחן". אפשר שיש מזה נפק"מ למעשה, דאם רוצה לקיים דברי הרמ"א על ידי אכילת פת הבאה בכיסנין בקידושא רבה, ואוכלו באופן אכילת עראי בעמידה ובלי שום קביעות, אפשר דזה לא סגי.

יהיו של חטים דוגמת שתי הלחם

הנה לגבי האי ענין שעושים זכר לשתי הלחם, עיין במג"א בס' תצ"ד דאיתא וז"ל זכרון לב' הלחם וא"כ יהיו של חטים דוגמת שתי הלחם. עכ"ל. וכו"ה במ"ב שם בס"ק י"ז.

הנה לפ"ז לכאורה פשוט דאי אפשר לעשות הלחמים מכוסמין, דאף דכוסמין הוו מין חטים לגבי דברים מסויימים כדאיתא להדיא במס' פסחים דף לה ע"א, אבל לשתי הלחם נראה דבעינן דוקא חטים. [ולכאורה יש לזה מקור בתו"כ בפרשת ויקרא (דיבורא דנדבה פרשתא י"ג), דיעו"ש דמבואר דאחרי שהוכחנו מהשתי הלחם שהעומר אינו בא מן החיטים, עדיין הוצרכנו להוכיח דאין העומר בא מן הכוסמין, וא"כ מבואר דאין שתי הלחם בא מן הכוסמין]. וא"כ הלחמים שבאים זכר למנחת שתי הלחם צריכים להיות חטים ולא כוסמים.

ונפק"מ למעשה מיוחדת הנוגעת לגבי הרבה אינשי בזמנינו שאוכלים כוסמים משום שקשה לבריאיותם לאכול חטים. ואף שפשוט מאד שאלו שקשה לבריאיותם לאכול חטים אין צריכים לאכול חטים כדי לקיים ענין לעשות זכר לשתי הלחם, דלא נאמר מנהג זה במקום חולי, אבל נפק"מ לשאר בני הבית, דאף אם בדרך כלל אוכלים כוסמים בהדי אלו שקשה להם לאכול חטים, אבל בשבועות יש לעשות להם לחמים מיוחדים מחטים, ולא סגי לעשות כוסמים לכולם.

אולם מצאתי בפמ"ג בא"א שם בס"ק ט' דאיתא וז"ל **של חיטים ולא שיפון**. עכ"ל. הרי שכתב ד"חטים" היינו לאפוקי שיפון, ולכאורה משמע דס"ל שאין "חטים" לאפוקי כוסמין.

ואין לומר דהפמ"ג רק הזכיר שיפון משום שבמקומו רק היה מצוי חטים ושיפון, דהא בהרבה מקומות אחרות הפמ"ג הזכיר שיפון וכוסמין. עי' בא"א על או"ח סימן קס"ח ס"ק א' דאיתא וז"ל פרוסה חטין ושלם שיפון דלאו ממין ז' אין צריך להניחו אפילו שלימה תוך הפרוסה (וכל שכן פרוסה תוך השלימה) לצאת ידי שני הלחמים, דדוקא חטין ושעורים המוזכרים בקרא אז י"ל יוצא ידי שני הלחמים, משא"כ כה"ג דהא לרש"י שם ד"ה יוצא ידי שניהם מחלוקת רב הונא ור' יוחנן, אבל חטין ושעורים אין צריך דברי הכל חטין עדיף, הבו דלא לוסף לומר שיתן אחד לחבירו, ועי' שם בתוס' ד"ה מניח כי י"ל אף לפירוש ר"ת כרש"י דלרב הונא ב' מעלות פתיתין עדיף וירא שמים יוצא ידי שניהם מחלוקת ועי' אות א' והבן זה ובחדושינו הארכנו, והוא **הדין חטין וכוסמין דינא הכי** ועי' א"ר אות ב', ובאות ו' וט"ז אות ג' אי"ה יבואר בהא דכוסמין ושיפון. עכ"ל. ועע"ש בסימן ר"א ס"ק ו' ס"ק ז' וס"ק ח' דאיתא וז"ל בורא מיני מזונות דכוסמין ושיבולת שועל ושיפון אין חשובין מפרי הגפן דיין, ובסעי' ו' לגפן ענבים קודמים בורא מיני מזונות דכוסמין להם הא לא ליין, דלא שייך אקדמנהו קרא שאין מפורשין, עי' מג"א אות י"ב ואי"ה באות י"ג בסדר המעלות יבואר זה, וגם בורא מיני מזונות דאורז המבואר בס' ר"ח סעי' ז' יש לו מעלה דמבוררת יותר אבל אין עושין ממנו פת המוציא, ולכן בסעי' ו' בורא מיני מזונות דכוסמין קודם לענבים הא בורא מיני מזונות דאורז לא, ואע"ג דברכה דמבוררת כמו פרי העץ דתפוחים עדיפי מפרי האדמה דמין ז' וכדומה מ"מ בורא מיני מזונות לאו דמבוררת כל כך ותהא לו עדיפות זה וכו', אבל מ"ש

הר"ב חמשת מיני דגן משמע אף כוסמין קודמין ליין וכו' דכוסמין אי לאו דבכלל הוא לא הוה מוקדם לברכה וכו', אלא אפילו לפרי העץ אפשר דאין חשוב, דעד כאן אמרו דבורא מיני מזונות דהני חשיבי כיון דעבדו מינייהו פת המוציא משא"כ באורז, ומיהו י"ל דנתן טעם שתקדים כוסמין לגפן תאינה ורימון שהם מפורשים וכו' בורא מיני מזונות על שעורים קודמים לאחר חטה על הכל, לבד זית קודם לו דקדימת הפסוק עדיף מבואר מיני מזונות וכו', וכן שיבולת שועל ושיפון קודמים לכל לבד מזית וכוסמין. עכ"ל. ועי' במש"ז על או"ח סימן קס"ח דאיתא וז"ל כתב הפרישה כוסמין ושיפון כוסמין קודם, דכוסמין מין חטים ושיפון מין שעורים יע"ש, ועי' מנחות דף ע' כוסמין מין חטים שיבולת שועל ושיפון מין שעורים, ור"ש פרק קמא דכלאים משנה א', ושיפון ושיבולת שועל ושיפון שקולים הם שיפון קודם דחשיב ונקי יותר משעורים כידוע. עכ"ל. ועיי"ש בסימן ר"ח דאיתא וז"ל כו"ע מודים דכוסמין ושיבולת שועל ושיפון הויין בכלל חטה ושעורה דקרא שנשתבח א"י, ובלחם ברהמ"ז דין תורה בהם. עכ"ל.

ולכאו' צ"ל בדעת הפמ"ג, דכיון דכוסמין מין חטים, זה כבר סגי ליחשב זכר לשתי הלחם, וא"כ י"ל דשפיר יכול לעשות הלחמים לשבועות מכוסמין. וצע"ע למעשה.

(אולם אפשר שיש טעם אחר להקפיד לעשות לחמים לשבועות מחטים, דמלבד הטעם דזכר למקדש בעלמא, אפשר שיש טעם אחר לאכול לחמים מיוחדים דומיא דשתי הלחם בשבועות, ע"פ הסוד, ולהאי טעם אפשר דבעינן דוקא חטים. וצע"ע בזה).

אות לחופת
עימוד שהופך טקסט ליצירה
05276-74041
otl74041@gmail.com

הפצה מרומים וחיפון ספרים
י. בלוי
עד הבית

החלוקה הגדולה של ספרי המחבר
בתי כנסת, בתי מדרש, כוללים וישיבות, ואוצר הספרים
זכאים לקבל ספרים בחינם, וללא עלות משלוח
המלאי מוגביל! הזריז נשכר!

לפרטים ניתן לפנות למוקד ההזמנות של י. בלוי
bloy.co.il • 054-856-40-33 • bloyseforim@gmail.com
כמו"כ ניתן לרכוש את הספרים בתשלום סמלי

לפניות, הארות, ולהרשמה לקבלת הגיליון מידי שבוע במייל
ניתן לפנות בכתובת: emekhashavua@gmail.com
או להשאיר הודעה במספר: 516-581-3597 (001)
או בפקס: 1532-5326259
לתרומות והנצחות אפשר לפנות להנ"ל